

**PANEVĖŽIO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ CENTRO
VAIKŲ GLOBOS IR RŪPYBOS SKYRIAUS GLOBOS CENTRO
PSICHOLOGINĖS IR INTENSIVOS KRIZIŲ ĮVEIKIMO PAGALBOS PASLAUGŲ
TEIKIMO TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Panevėžio socialinių paslaugų centro Vaikų globos ir rūpybos skyriaus Globos centro (toliau – Globos centras) psichologinės ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugų teikimo pagrindinis tikslas – užtikrinti psichologinės ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugų suteikimą Globos centro klientams.

2. Globos centras savo veikloje vadovaujasi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Dėl informavimo apie ypatingus atvejus, susijusius su galimais vaiko teisių pažeidimais, tvarkos aprašo, Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, kitais teisės aktais reglamentuojančiais socialinės ir psichologinės pagalbos teikimą asmenims / šeimoms.

3. Pagalba Globos centro paslaugų gavėjams teikiama nemokamai nustačius jų poreikį.

4. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. paslaugų gavėjas – vaikas, šeima, suaugęs ar senyvo amžiaus asmuo, išgyvenantis krizę, turintis suicidinių minčių, kitų psichologinių problemų, patyręs smurtą, kitus trauminius įvykius, esantis socialinėje atskirtyje, nustačius pagalbos paslaugų poreikį, nepriklausomai nuo jo socialinės padėties;

4.1. **Diskriminacija** - [teisių](#) suvaržymas arba atėmimas asmeniui ar asmenų kategorijai dėl [rasinių](#) požymių, [tautybės](#), [kalbos](#), [religinių](#) ar politinių įsitikinimų, turtinės ar socialinės padėties, gimimo vietos ir kt.

4.2. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai:

4.2.1. fizinis smurtas – tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinės baudmės, sukeltantys vaikui skausmą, darantys žalą arba keliantys pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;

4.2.2. psichologinis smurtas – nuolatinis vaiko teisės į individualumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos vaiko raidai veiklos trikdymas, asocialaus elgesio

skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena, darantys žalą arba keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;

4.2.3. seksualinis smurtas – seksualiniai veiksmai su vaiku, kuris pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas nėra sulaukęs amžiaus, nuo kurio seksualiniai veiksmai su juo neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, arba seksualiniai veiksmai su vaiku, kai naudojama prievarta, jėga ar grasinama arba piktnaudžiaujama pasitikėjimu, valdžia ar įtaka vaikui, taip pat ir šeimoje, arba piktnaudžiaujama itin pažeidžiama vaiko padėtimi, ypač dėl jo psichinės ar fizinės negalios ar priklausomumo; taip pat vaikų išnaudojimas prostitucijos tikslams, vaikų pornografija, verbavimas, vertimas ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginyje, pornografijos rodymas arba kitos vaikų seksualinio išnaudojimo formos, vaikų tvirkinimas;

4.2.4. nepriežiūra – nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantys žalą ar keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

4.3. **Vaikas** – žmogus iki 18 metų, išskyrus atvejus, kai Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyta kitaip.

4.4. **intensyvi krizių įveikimo pagalba** – skubios ar intensyvios pagalbos suteikimas asmeniui, atsidūrusiam krizinėje situacijoje;

5. **Ypatingu atveju** (Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2012 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. BV-8 (Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. BV-46 redakcija) šiame Apraše laikomi smurto prieš vaiką atvejai dėl kurių:

5.1. vaikui nustatoma arba įtariama mirtis;

5.2. vaikui sunkiai sutrikdoma sveikata;

5.3. kai yra pagrindas manyti ir (ar) įvertinti, kad padaryta nusikalstama veika numatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso:

5.3.1. Prekyba žmonėmis (147str.),

5.3.2. Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (147² str.),

5.3.3. Išžaginimas (149 str.),

5.3.4. Seksualinis prievartavimas (150 str.),

5.3.5. Privertimas lytiškai santykiauti (151str.),

5.3.6. Lytinės aistros tenkinimas pažeidžiant nepilnamečio asmens seksualinio apsisprendimo laisvę ir (ar) neliečiamumą) (151¹ str.),

5.3.7. Vaiko pirkimas arba pardavimas (157 str.);

5.4. vaiko savižudybės ir bandymo nusižudyti, sukeliančio grėsmę vaiko gyvybei, atvejai.

II. PAGALBOS PASLAUGŲ PASKIRTIS, UŽDAVINIAI IR TURINYS

6. Intensyvios pagalbos paslaugų paskirtis – užtikrinti būtinos socialinės ir psichologinės pagalbos teikimą asmenims ir šeimoms, turinčioms įvairių socialinių psichologinių problemų, išgyvenančioms krizę, netektį, smurtą, kitus trauminius įvykius ar atsidūrusioms socialinėje atskirtyje; stiprinti psichologinį atsparumą ir psichikos sveikatą; skatinti kurti saugią aplinką šeimoje, atgauti dvasinę darną, gebėjimą gyventi ir spręsti savo bei savo šeimos problemas.

7. Uždaviniai:

7.1. organizuoti ir teikti būtiną psichologinę pagalbą;

7.2. organizuoti ir teikti intensyvios krizės įveikimo pagalbą.

8. Pagalbos paslaugų turinį sudaro šios paslaugos:

8.1. psichologinė pagalba (individuali pagalba ir grupiniai užsiėmimai);

8.2. intensyvios krizės įveikimo pagalba:

8.2.1. informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas;

8.2.2. psichologinės pagalbos organizavimas;

8.2.3. socialinių paslaugų organizavimas;

8.2.4. apgyvendinimas.

9. Psichologinė pagalba teikiama šiems paslaugų gavėjams:

9.1. Globojamiems vaikams ir jų globėjams bei jų šeimos nariams, išgyvenantiems krizę ar patyrusiems stiprius emocinius išgyvenimus (sunkias ligas, netektis, skyrybas šeimoje, psichologinį, moralinį, fizinį ar seksualinį smurtą);

9.2. Budintiems globotojams;

9.3. Globojamiems vaikams ir globėjams bei jų šeimoms;

9.4. Socialiniams darbuotojams globos veiklos koordinavimui;

9.5. Vaiką gražinus į biologinę šeimą, pakeitus globėją (rūpintoją), per pirmas 2 savaites, įvykus šiam faktui, globėjui, nesusijusiam giminystės ryšiais, rekomenduojama suteikti 2–5 papildomas psichologo konsultacijas;

9.5. Įtėviams, įvaikintiems vaikams.

10. Pagalbos paslaugų teikimo vieta:

10.1. Psichologinė pagalba gali būti teikiama Globos centre, asmens namuose.

10.2. Intensyvi krizių įveikimo pagalba gali būti teikiama Globos centre, įvykio vietoje Globos centro darbo laiku.

II. VAIKO DISKRIMINAVIMO IR SMURTO PRIEŠ VAIKĄ VARTOJIMO ATVEJAI

11. Darbuotojai, teikiantys socialines paslaugas vaikams, atlikdami savo funkcijas pagal pareiginius nuostatus užtikrina, kad vaikui nekiltų diskriminacijos ir/ar smurto pavojus globėjų (rūpintojų), tėvių šeimoje.

12. Apgyvendinus vaiką, budintis globotojas atidžiai apžiūri priimamą vaiką ir tiksliai fiksuoja plika akimi matomus sužeidimus.

13. Pastebėjus ryškius sužeidimus, sužalojimus, kraujosrūvas ir pan., budintis globotojas nedelsiant:

13.1. informuoja Globos centro vyriausiąjį socialinį darbuotoją ir policijos pareigūnus;

13.2. inicijuoja vaiko medicininę apžiūrą;

13.3. surenka tikslią informaciją iš pristačiusio vaiką asmens apie vaiko sužalojimo aplinkybes ir tai užfiksuoja raštu.

14. Darbuotojo, budinčio globotojo veiksmai išaiškėjus diskriminacijos ir/ar smurto atvejams vaiko atžvilgiu, kurio metu buvo sužalota (aktyviais veiksmais ar neveikimu) vaiko sveikata ar atimta gyvybė, nesvarbu, ar vaiką sužalojo ar gyvybę atėmė kitas vaikas ar pilnametis asmuo:

14.1. pagal situaciją informuoja teisėsaugos pareigūnus ir užtikrina vaiko medicininę apžiūrą;

14.2. nedelsiant žodžiu informuoja Globos centro vyriausiąjį socialinį darbuotoją;

14.3. raštu informuoja Globos centro vyriausiąjį socialinį darbuotoją apie atvejo sudėtį, užpildant Ypatingo atvejo aprašymo formą, kurioje išsamiai išdėstomi šie faktai: įvykio dalyviai, aplinkybės, darbuotojų veiksmai, atvejo metu priimti sprendimai (1 priedas);

15. Jeigu atvejis įvyko vaiko svečiavimosi metu, darbuotojas nedelsiant organizuoja vaiko gražinimą į Globos centrą. Tolesnė veiksmų seka yra kaip numatyta šios tvarkos 7 punkte.

16. Globos centro vyriausiasis socialinis darbuotojas įvertinęs turimą informaciją apie atvejį, kartu su darbuotoju:

16.1. numato priemones, sprendimus, kad ateityje būtų užtikrinta reikiamų priemonių įgyvendinimas pažeistoms vaiko teisėms bei teisėtiems interesams užtikrinti ir apsaugoti;

16.2. inicijuoja individualaus pagalbos vaikui ir globėjui (rūpintojui) plano peržiūrą, įvertinant kitų specialistų priimtus sprendimus, išvadas, tiksliai numatant konkrečių priemonių įgyvendinimo laiką.

17. Apie visus vaiko diskriminavimo ir/ar smurto panaudojimo prieš vaiką atvejus Globos centro vyriausiasis socialinis darbuotojas pagal nustatytą tvarką informuoja Centro direktorių, Vaiko teisių apsaugos skyrių.

III. VAIKUI APSVAIGUS NUO ALKOHOLIO, NARKOTINIŲ, PSICHOTROPINIŲ IR(AR) KITŲ PSICHIKĄ VEIKIANČIŲ MEDŽIAGŲ

18. Budintis globotojas, vaiko kontaktinis darbuotojas nuolat stebi vaiko kasdieninę veiklą.
19. Įtaręs, kad vaikas vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas socialinis darbuotojas:
- 19.1. nedelsiant apie tai informuoja Globos centro vyriausiąjį socialinį darbuotoją;
  - 19.2. renka informaciją apie vaiko vartojimo intensyvumą;
  - 19.3. organizuoja vaiko medicininę apžiūrą ir vadovaujantis sveikatos priežiūros specialistų išvada, ieško atitinkamų pagalbos priemonių (psichologinės, socialinės ir kt.).
20. Darbuotojas, įtaręs, kad vaikas apsinuodijęs alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis, kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus:
- 20.1. suteikia vaikui pirmąją pagalbą;
  - 20.2. organizuoja vaiko pristatymą į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, o kai reikia skubios medicinos pagalbos, kviečia greitąją medicinos pagalbą;
  - 20.3. informuoja apie tai Globos centro vyriausiąjį socialinį darbuotoją.
  - 20.4. raštu informuoja Globos centro vyriausiąjį socialinį darbuotoją apie atvejį, užpildant Ypatingo atvejo aprašymo formą, kurioje išsamiai išdėstomi šie faktai: įvykio dalyviai, aplinkybės, darbuotojų veiksmai, atvejo metu priimti sprendimai (1 priedas);
21. Globos centro darbuotojai įgyvendina alkoholio, narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencines priemones, ankstyvąją intervenciją, skirtą vaikams, bendradarbiauja ir plėtoja bendradarbiavimą su teisėsaugos institucijomis, sveikatos priežiūros ir reabilitacijos įstaigų specialistais šiuo klausimu.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Už netinkamą pareigų vykdymą ir savo galių netinkamą panaudojimą Globos centro darbuotojai atsako Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

23. Informacija apie vaikus, vartojančius alkoholį, narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, arba vaikus, turinčius priklausomybę nuo šių medžiagų, disponuojama tiek, kiek reikalinga vaiko teisei būti sveikam užtikrinti, nepažeidžiant vaiko teisės į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę ir ši informacija teikiama tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

PATVIRTINTA
Panevėžio socialinių paslaugų centro direktoriaus
2019 m. d. įsakymu Nr. V-

**PANEVĖŽIO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ CENTRO
VAIKŲ GLOBOS IR RŪPYBOS SKYRIAUS
GLOBOS CENTRO**

YPATINGO ATVEJO APRAŠYMAS Nr.

.....
(data)

Įvykio dalyviai

.....
.....
.....

Įvykio aprašymas (laikas, vieta, aplinkybės)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Darbuotojo (globėjo (rūpintojo), tėvio, šeimos dalyvio veiksmai

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Pildė

.....
(pareigos)

.....
(parašas)

.....
(vardas, pavardė)